

El hijo

Le fils, Jean-Pierre i Luc Dardenne, 2002

Lliçó magistral de tècnica cinematogràfica i assaig moral sobre com sobreviure als reversos de la vida

Oliver és professor ebanista a una escola professional per a la inserció de joves conflictius. La tranquil·litat i el detallisme de la professió es veu trencada quan apareix Francis, un jove que vol prendre part a les seves classes. Si bé en un primer moment el refusa, després l'accepta com alumne. Immediatament, Oliver s'interessa per la figura del jove fins al punt de perseguir-lo per tot arreu i, al mateix temps que s'obsessiona per ell, li té por.

Experiment cinematogràfic

El hijo és una pel·lícula que demanda una atenció especial per part del públic. De primeres el fet mateix de la posició de la càmera, constantment fixada i enganxada a l'espatlla de l'actor principal, Olivier Gourmet. Oliver, el professor ebanista, és un artesà solitari, fràgil i meticulós que sembla viure tancat en el seu propi món intern i s'enfronta al món exterior d'una manera molt particular.

Aquesta és la perspectiva que la càmera ens mostra. Amb la mirada muntada directament sobre l'espatlla

d'Oliver se'ns obliga a observar i analitzar la subjectivitat amb què viu el món. Tanmateix, tot i la proximitat que tenim amb el personatge, poc o res sabem de la seva personalitat. I allò que en sabem no és pas a través dels mecanismes dramàtics de la pròpia pel·lícula, sinó a partir de veure'l paulatinament actuar en la seva quotidianitat a l'escola.

La primera mitja hora de pel·lícula veiem en detall aquest professor a les seves classes de fusteria, la seva feina, els detalls més tècnics d'aquest ofici, l'ensenyament i cadascun dels mil-i-un racons del centre educatiu. I, de cop i volta, Francis apareix i tot s'accelera: el tarannà d'Olivier, la dinàmica de la pel·lícula i el nostre interès per la història. El film es converteix en una espècie de *thriller*, amb una tensió mantinguda no tant per la progressió narrativa sinó pel fet desconcertant i imprevisible que és la reacció d'Oliver a la presència de Francis. Aviat sabrem el perquè, i aleshores l'interès per la història i el seu missatge prenen encara més profunditat.

El pare

A mesura que avança la pel·lícula s'evidencia que la inestabilitat de la càmera actua també com un reflex de la pròpia inestabilitat del personatge principal, especialment des del moment que es veu enfrontat amb el jove Francis. Una càmera que registra els dubtes d'Olivier i els seus actes contradictoris. Unes anades i vingudes de càmera sinònim de la confusió de la seva pròpia ment. De fet, el *tempo* de la pel·lícula és el temps que es pren Oliver per avaluar Francis per buscar un motiu poderós que li permeti entendre per què aquest noi assassinà sense motiu i per meditar sobre si paga la pena o no reinserir-lo. *El hijo* és, sobretot, un mil·limètric i tempestuós exercici d'apropament per part d'Olivier cap el seu jove antagonista, com a mecanisme personal per buscar una mica de sentit a la seva pròpia existència després de la tragèdia. Ràbia i impotència, venjança davant la innocència, així com una més que meditada voluntat de comprensió i de perdó.

Finalment, la barrera invisible que separa ambdós personatges es trenca i aquest canvi argumental ve acompanyat, també, d'una variació de la tècnica cinematogràfica, senzilla però reveladora: la càmera passa d'estar a l'espatlla d'Olivier a fer un pla general que reuneix ambdós personatges. És a dir, es passa de la interrogació al diàleg, de la incògnita al coneixement.

L'aposta estètica dels Dardenne és radical, no n'hi ha cap dubte. I, per tant, pot resultar desconcertant i, segons com es visqui, fins i tot irritant. Una càmera nerviosa per un personatge turmentat que es debat entre l'odi i la comprensió. Però darrere hi ha una coherència professional entre l'estètica cinematogràfica i la vivència que es vol transmetre, una coherència poc comú avui dia quan ens trobem amb films experimentals que aposten per piruetes estilístiques a arbitri de modernitats nihilistes. No es tracta, doncs, d'un film fàcil de veure però respira compromís i qualitat cinematogràfica dignes de ser apreciats.

Directors i actor

Jean-Pierre i Luc Dardenne són nascuts, respectivament, el 1951 i 1954 a la zona francòfona de Bèlgica. Començaren la seva carrera professional dirigint documentals televisius de temàtica social. El seu pas al llargmetratge es realitzà amb títols com *Falsch* (1987) o *Je pense à vous* (1992). Internacionalment se'ls va conèixer per les pel·lícules *La promesa* (1996) i sobretot per *Rosetta* (1999), guanyadora de la Palma d'Or de Cannes 1999.

L'actor Olivier Gourmet és la tercera vegada que treballa pels Dardenne. El seu excel·lent treball en aquest film el fa imprescindible per transmetre tot el que cal de la història. Un treball sobri en l'actuació però molt expressiu en la comunicació, que porta perfectament el pes de la pel·lícula i aguanta uns primers plans amb molta naturalitat. Se li va concedir el premi al Millor Actor a Festival de Cinema de Cannes 2002.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció i Guió: Jean-Pierre i Luc Dardenne
Producció: Jean-Pierre i Luc Dardenne i Denis Freyd
Disseny de producció: Igor Gabriel
Fotografia: Alain Marcoen
Muntatge: Marie-Hélène Dozo
Vestuari: Monic Parelle
País: França i Bèlgica
Any: 2002
Durada: 103 min.

Equip artístic

Olivier Gourmet: Olivier
Morgan Marinne: Francis
Isabelle Soupert: Magali
Rémy Renaud: Philippe

Filmografia

2002

El hijo

1999

Rosetta

1996

La promesa

1992

Je pense à vous

1987

Falsch